

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені М. П. ДРАГОМАНОВА**

ЄГОРОВА Олександра Іванівна

УДК 374

**РОЗВИТОК ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ
У СПОЛУЧЕНИХ ШТАТАХ АМЕРИКИ**

13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки

**АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук**

Київ – 2016

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Національному педагогічному університеті імені М. П. Драгоманова.

Науковий керівник – доктор педагогічних наук, професор
БИКОВСЬКА Олена Володимирівна,
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова,
завідувач кафедри позашкільної освіти.

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, професор
РОМАНОВСЬКИЙ Олександр Олексійович,
Українсько-американський гуманітарний
інститут «Вісконсінський міжнародний
університет (США) в Україні», ректор;

кандидат педагогічних наук, доцент
ВОЛКОВА Людмила Вікторівна,
Університет державної фіскальної служби України,
Навчально-науковий інститут гуманітарних наук,
доцент кафедри сучасних європейських мов.

Захист дисертації відбудеться 20 січня 2017 року о 12.00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради у Національному педагогічному університеті імені М. П. Драгоманова, 01601, м. Київ-30, вул. Пирогова, 9.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, 01601, Київ-30, вул. Пирогова, 9.

Автореферат розісланий 19 грудня 2016 року.

**Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради**

В. Д. Сиротюк

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Позашкільна освіта в Україні та прогресивних іноземних країнах активно розвивається, враховуючи її особливу роль у розвитку особистості, суспільства, держави. Вагоме значення у подальшому реформуванні системи освіти України, у тому числі позашкільної, має вивчення та використання кращого європейського і світового освітнього досвіду.

Особливу увагу серед іноземних держав світу в організації позашкільної освіти заслуговує досвід Сполучених Штатів Америки як високорозвинутої країни світу, що має значні досягнення у позашкільлі. Американський досвід позашкільної освіти успішно запозичувався багатьма державами, зокрема при створенні «сетлементів», дитячих організацій тощо.

Сполучені Штати Америки (далі – США, Америка) – федеративна конституційна республіка у Північній Америці, в якій владні повноваження розподіляються між федеральним урядом і урядами 50 штатів з децентралізованим управлінням у сфері освіти, що на рівні штатів включає 50 освітніх систем і близько 15 000 їх конфігурацій на рівні районів.

Позашкільна освіта (англ. – after-school education) у Сполучених Штатах Америки пройшла довгий шлях «боротьби за ідентифікацію», впродовж якого цілі, завдання, форми та методи змінювалися залежно від державного замовлення, історичних і політичних умов, вимог часу та потреб населення.

Встановлено, що позашкільна освіта у США з початку була громадською ініціативою, не пов'язаною зі школою. Згодом долучилася держава і, як результат, затвердження у Сполучених Штатах Америки в 1965 р. Закону «Про початкову і середню освіту» (Elementary and Secondary Education Act (ESEA)) окреслило державну політику у сфері освіти, зокрема позашкільної, її правові, соціально-економічні та інші засади. Прийняття відповідного закону також дало можливість федерального фінансування позашкільної освіти, яке загалом з 1998 р. по 2004 р. зросло з 40 000 млн до 1 млрд амер. дол.

Слід відмітити, що у той час коли в Україні відбувається процес децентралізації, у США відбувається зворотній процес – розширення функцій федерального уряду для забезпечення дотримання федеральної освітньої політики. І, як результат, у грудні 2015 р. Президент США підписав Закон «Кожен Студент Досягає Успіху» (Every Student Succeeds Act (ESSA)).

Вагомою особливістю американського позашкільля є партнерство держави, організацій і громад у розвитку позашкільної освіти, трансформація цілей позашкільля з базового догляду і рекреації дітей, протидію негативним проявам у забезпечення їх виховання, академічної успішності, розвиток особистісних якостей, громадянської активності, підготовку до майбутньої професії, формування соціальної поведінки, забезпечення міцного здоров'я тощо.

Вивчення досвіду американського позашкілля, де є надзвичайно потужна дослідна база та різноманітній інструментарій практики, може суттєво збагатити українську систему позашкільної освіти.

З'ясовано, що питаннями теорії і практики позашкільної галузі безпосередньо займалися американські науковці та вчені з різних держав.

У США проблеми позашкільної освіти досліджували й розкривали у своїх працях видатні американські вчені Г. Вайс (Heather B. Weiss), Р. Гальперн (Robert Halpern), Д. Гол (Georgia Hall), Д. Грант (Jodi Grant), Д. Дурлак (Joseph Durlak), Д. Вендел (Deborah Lowe Vandell), Е. Зіглер (Edward Zigler), Д. Махоні (Joseph Mahoney), П. Літл (Priscilla M.D. Little), Л. Шумов (Lee Shumov) та ін.

Вивченням різноманітних аспектів американської освітньої сфери займалися українські науковці О. Бевз, О. Безлюдний, А. Біда, М. Бойченко, П. Вербицька, І. Ветрова, Н. Гайдук, О. Дуб, В. Жуковський, О. Заболотна, І. Зварич, В. Калюжна, С. Курбатов, М. Красовицький, О. Мілова, О. Локшина, Н. Пацевко, О. Романовська, Ю. Романовська, О. Романовський, А. Сбруєва, П. Тадеєв, К. Шихненко, М. Шутова та ін.

Питанням позашкільної освіти та її різним аспектам наукові праці в Україні присвятили вчені О. Биковська, Б. Кобзар, О. Лісовий, О. Литовченко, А. Макаренко, Г. Попова, О. Савенко, В. Сухомлинський, Т. Сущенко, С. Уварова та ін.

Однак системних досліджень щодо аналізу американського досвіду у сфері позашкільної освіти вітчизняними науковцями не проводилося.

Таким чином, виникає протиріччя між значущим досвідом Сполучених Штатів Америки у функціонуванні і розвитку позашкільної освіти та відсутністю цілісного дослідження з рекомендаціями для України. Це і зумовило вибір теми дослідження **«Розвиток позашкільної освіти у Сполучених Штатах Америки»**.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконано відповідно до Державної цільової соціальної програми розвитку позашкільної освіти на період до 2014 року, затвердженої Постановою Кабінету Міністрів України від 27.08.2010 р. № 785 та здійснено відповідно до плану науково-дослідної роботи Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова (протокол № 5 від 28.01.2004 р.).

Тему дослідження було затверджено Вченою радою Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (протокол № 3 від 29.10.2014 р.) і узгоджено в бюро Міжвідомчої ради з координації наукових досліджень з педагогічних і психологічних наук в Україні (протокол № 5 від 23.06.2015 р.).

Виходячи з актуальності зазначеної теми, її суспільної значущості, визначені мета, об'єкт, предмет і завдання дослідження.

Мета дослідження: теоретично обґрунтувати та визначити організаційно-педагогічні засади розвитку позашкільної освіти у США з рекомендаціями для України.

Завдання дослідження:

1. Здійснити аналіз теоретичних основ розвитку позашкільної освіти у Сполучених Штатах Америки.
2. Охарактеризувати історико-педагогічний генезис функціонування і розвитку американської позашкільної освіти.
3. Розкрити сучасні організаційно-педагогічні засади позашкільної освіти у США.
4. Розробити рекомендації щодо розвитку системи позашкільної освіти в Україні на основі досвіду та кращих практик США.

Об'єкт дослідження: система позашкільної освіти у Сполучених Штатах Америки.

Предмет дослідження: розвиток позашкільної освіти у Сполучених Штатах Америки.

Методологічною та теоретичною основою дослідження є:

– нормативно-правові засади освіти, що представлені в Конвенції ООН про права дитини, прийнятої Генеральною Асамблеєю ООН (резолюція 44/25 від 20.11.1989 р.) і ратифікованої Верховною Радою України (Постанова від 27.02.1991 р. № 789XII (78912)), закони, законодавчі акти та постанови Сполучених Штатів Америки, а саме: X поправка до Конституції США (The Tenth Amendment (Amendment X) (1791), Закон «Про початкову і середню освіту» (Elementary and Secondary Education Act (ESEA)) (1965), Закон «Про удосконалення американських шкіл» (Improving America's School Act (IASA)) (1994), Закон «Жодна Дитина Поза Увагою» (No Child Left Behind Act (NCLB)) (2001), Закон «Кожен Студент Досягає Успіху» (Every Student Succeeds Act (ESSA)) (2015) та ін.;

– теоретичні положення і прикладні розробки з позашкільної освіти американських вчених (Г. Вайс (Heather B. Weiss), Р. Гальперн (Robert Halpern), Д. Гол (Georgia Hall), Д. Грант (Jodi Grant), Д. Дурлак (Joseph Durlak), Д. Вендел (Deborah Lowe Vandell), Е. Зіглер (Edward Zigler), Д. Махоні (Joseph Mahoney), П. Літл (Priscilla M.D. Little), Л. Шумов (Lee Shumov) та ін.);

– теорія і практика американської освітньої сфери у дослідженнях українських вчених (О. Бевз, О. Безлюдний, А. Біда, М. Бойченко, П. Вербицька, І. Ветрова, Н. Гайдук, О. Дуб, В. Жуковський, О. Заболотна, І. Зварич, В. Калюжна, С. Курбатов, М. Красовицький, О. Мілова, О. Локшина, Н. Пацевко, О. Романовська, Ю. Романовська, О. Романовський, А. Сбруєва, П. Тадеєв, К. Шихненко, М. Шутова та ін.);

– загальнотеоретичні і практичні основи позашкільної освіти (О. Биковська, Б. Кобзар, О. Лісовий, О. Литовченко, А. Макаренко, Г. Попова, О. Савенко, В. Сухомлинський, Т. Сущенко, С. Уварова та ін.).

У відповідності до поставлених завдань використано комплекс **методів дослідження**:

теоретичні: аналіз психолого-педагогічної, соціологічної, публіцистичної, довідкової літератури, інтернет-ресурсів; визначення концептуальних основ позашкільної освіти США; вивчення та узагальнення законодавства на федеральному рівні та рівні штатів; контент-аналіз змісту позашкільних програм; передового досвіду позашкільних закладів, дослідницьких центрів, ресурсних центрів, громадських організацій; порівняння, узагальнення та систематизація теоретичних даних з метою конкретизації специфіки і визначення організаційно-педагогічних засад позашкільної освіти у США тощо;

емпіричні: вивчення, аналіз та узагальнення практики позашкільної освіти, кращого досвіду роботи позашкільних закладів у США; педагогічне спостереження; бесіди; анкетування тощо.

Хронологічні межі дослідження охоплюють період середини XIX – початку XXI ст.

Нижня межа дослідження – 1850 р. – зумовлена появою у Сполучених Штатах Америки перших позашкільних закладів – клубів для хлопців (Boys' Club).

Верхня межа – 2015 р. – визначена прийняттям у Сполучених Штатах Америки Закону «Кожен Студент Досягає Успіху» (Every Student Succeeds Act (ESSA)).

Територіальні межі дослідження. Головна увага в дослідженні приділена Сполученим Штатам Америки як державі, що має значний досвід і напрацювання у сфері позашкільної освіти.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що:

– *вперше* визначено і обґрунтовано основні положення позашкільної освіти у США; подано визначення поняття «позашкільна освіта у США»; розкрито історико-педагогічний генезис функціонування і розвитку позашкільної освіти у США; представлено рекомендації для позашкільної освіти України з урахуванням американського позашкільного досвіду;

– *удосконалено* сутність організаційно-педагогічних засад позашкільної освіти у США за складовими забезпечення (нормативно-правове, структурно-організаційне, освітнє, кадрово-педагогічне, фінансово-матеріальне); основні положення щодо громадянського виховання як одного з пріоритетних напрямів позашкільної освіти;

– *дістали подальший розвиток* основні підходи і положення щодо особливостей американської освіти; розвитку позашкільної освіти в інших державах; рекомендації щодо використання іноземного досвіду для розвитку позашкільної освіти України.

Практичне значення дослідження полягає в розробці рекомендацій щодо розвитку системи позашкільної освіти України з урахуванням досвіду Сполучених Штатів Америки.

Основні положення, висновки та рекомендації дослідження можуть бути використані науково-педагогічними працівниками вищих навчальних закладів у процесі підготовки майбутніх педагогів системи позашкільної освіти та підвищенні професійної кваліфікації освітян; педагогами позашкільних навчальних закладів України в навчально-виховному процесі; спеціалістами Міністерства освіти і науки України, Міністерства молоді та спорту України, органів управління освіти і науки та управління молоді і спорту, молодіжними працівниками, громадськими активістами дитячих та молодіжних освітніх організацій, іншими спеціалістами у процесі формування та реалізації освітньої політики у сфері позашкільної освіти тощо.

Впровадження результатів дослідження. Основні концептуальні положення, рекомендації та практичні матеріали дисертаційного дослідження було враховано в практиці позашкільної освіти, професійній підготовці майбутніх педагогів позашкільної освіти, навчально-виховному процесі позашкільних навчальних закладів, що підтверджено довідками, а саме: Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова (довідка № 01–10/3049 від 30.12.2015 р.), Центр позашкільної роботи Святошинського району м. Києва (довідка № 161 від 22.06.2015 р.), Рівненський міський Палац дітей та молоді (довідка № 02–14/200 від 29.12.2015 р.), Міжнародна асоціація позашкільної освіти (довідка № 02 від 25.12.2015 р.).

Також результати дослідження впроваджено Міністерством молоді та спорту України при складанні дорожньої карти реформування молодіжної політики, зокрема в положенні щодо створення і розвитку молодіжних центрів та підготовки молодіжних працівників.

Достовірність отриманих результатів дослідження підтверджується методологічною та теоретичною обґрунтованістю вихідних позицій дослідження; використанням комплексу різноманітних методів наукового дослідження відповідно до мети та завдань; обґрунтованістю наукових положень і висновків.

Апробація результатів дисертаційного дослідження. Матеріали дисертаційного дослідження доповідалися на засіданнях кафедри позашкільної освіти, включалися в лекційні та семінарські заняття з теорії і методики позашкільної освіти Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, апробувалися в програмі обміну Конгресу США

«Відкритий Світ» («Open World» (США, 2007, 2015), представлялись і обговорювались на конференціях, семінарах, «круглих столах» міжнародного, всеукраїнського рівнів з питань позашкільної освіти, діяльності позашкільних навчальних закладів.

Висновки і рекомендації доповідалися на Міжнародному освітньому конгресі (Київ, 2014), Всесвітньому конгресі дитини (Київ, 2014), Міжнародній науково-практичній конференції «Наукова еліта у розвитку держав» (Київ, 2012, 2014, 2016), Форумі з позашкільної освіти (Київ, 2016), Загальних зборах Міжнародної Асоціації позашкільної освіти (Київ, 2016), Форумі нової освіти (Київ, 2016), «круглому столі» Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти «Позашкільна освіта в умовах реформування системи освіти України» (Київ, 2015), освітніх конференціях: Edcamp (Харків, 2015, 2016), міні-Edcamp Lutsk, (Луцьк, 2016), міні-Edcamp Khmelyove (Хмельове, 2016), конференціях для учасників програми обміну для вчителів середньої школи «Премії за досягнення у викладанні вчителів Євразії і Південної Азії» (TEA program) (Київ, 2013, 2014, 2015), Форумі з реформування молодіжної політики (Київ, 2014), Всеукраїнській науково-практичній конференції «Підготовка педагогів для позашкільної освіти» (Київ, 2011) тощо.

Публікації. Основні результати дослідження відображені в наукових та навчально-методичних працях, серед яких – 5 одноосібних статей в наукових фахових виданнях, 3 публікації в іноземних журналах, збірниках матеріалів конференцій.

Структура і обсяг дисертаційної роботи. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (275), таблиць (5), рисунків (3). Загальний обсяг дисертації – 198 сторінок, основний текст – 167 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** обґрунтовано вибір теми дослідження, її актуальність, визначено мету, завдання, об'єкт, предмет дослідження, його теоретико-методологічні засади, окреслено методи дослідження, обґрунтовано наукову новизну і практичне значення, представлено інформацію про впровадження та апробацію результатів дослідження.

У **першому розділі «Історико-теоретичний генезис позашкільної освіти у США»** розкриваються теоретичні основи позашкільної освіти та здійснено історико-педагогічний аналіз розвитку позашкільля у Сполучених Штатах Америки.

Встановлено, що на сучасному етапі розвитку держав позашкільна освіта відіграє важливу роль у сучасному освітньому просторі.

Сполучені Штати Америки позашкільній освіті приділяють особливу увагу. Американська позашкільна освіта шлях свого становлення і розвитку пов'язує із соціально-економічною та політичною ситуацією в державі, соціальним замовленням й суспільними потребами.

З'ясовано, що в американській освітній теорії і практиці щодо позашкільної освіти використовуються переважно такі поняття, як: «позашкільна освіта» (англ. – after-school education); «позашкільна програма» (англ. – after-school program (ASP)); «освіта поза школою», «освіта поза шкільним часом» (англ. – out-of-school time (OST)); «догляд за дітьми шкільного віку» (англ. – school age care) тощо.

Слід відмітити, що позашкільна освіта (after-school education) у США передбачає освітню діяльність, спрямовану на підвищення рівня освіти та суспільної мотивації дітей і молоді у позашкільний час, формування компетентностей, необхідних у XXI столітті, виявлення, розкриття та розвитку їх потенціалу, талантів, якостей, громадянської активності, забезпечення міцного здоров'я, запобігання та профілактика негативних проявів, соціалізацію в громаді.

Позашкільна освіта є освітою поза школою (OST), що реалізується через позашкільні програми (ASP), які включають дозвіллеву діяльність, літні програми, спортивні заняття, іншу організовану діяльність, заходи та заняття в освітніх та культурних центрах, музеях, бібліотеках, громадських організаціях, релігійних установах, агенціях з молодіжного розвитку тощо.

Узагальнюючи основні теоретичні положення і практичний досвід, нами встановлено, що *позашкільна освіта у США* – це освітня діяльність, спрямована на виховання дітей і молоді, підвищення рівня їх освіти та суспільної мотивації, забезпечення міцного здоров'я, відвернення від девіантної поведінки у позашкільний час.

У дослідженні розкрито історичні, політичні і культурні особливості розвитку американської позашкільної освіти, що вплинули на її традиції, структуру і систему.

Вивчення історико-педагогічного досвіду позашкільної освіти у США дало можливість здійснити періодизацію хронологічних етапів її історичного розвитку з виділенням п'яти етапів й окремих періодів, а саме: I етап – 1850–1920 рр.; II етап – 1921–1959 рр. (1921–1928 рр., 1929–1939 рр., 1940–1945 рр., 1946–1954 рр., 1955–1959 рр.); III етап – 1960–1990 рр.; IV етап – 1991–2008 рр. (1991–1997 рр., 1998–2001 рр., 2002–2008 рр.); V етап – 2009 р. – по теперішній час (2015 р.).

Виявлено, що перший етап, який розпочався у 1850 р. і продовжився до 1920 р., став періодом відкриття перших позашкільних закладів, збільшення їх кількості та розвитку матеріально-технічної бази. До них належали «клуби для хлопців» (англ. – «boys' clubs»), які виникли на початку XIX століття при

церквах і при громадських закладах у зв'язку з процесом урбанізації, збільшенням громад та робочих місць, створенням шкіл та церков.

Другий етап розвитку позашкільної освіти в США тривав з 1921 р. по 1959 р. У цей важкий для держави період американське позашкільля оперативно реагує на суспільні виклики і пристосовує свою діяльність до потреб часу.

Позашкільні заклади беруть на себе функції виховних установ, впроваджуючи елементи патріотичного виховання, що базується на вихованні американських цінностей і продовжують слугувати «острівцем прихистку і стабільності», працюючи з емоційним станом дітей і молоді.

Встановлено, що третій етап розвитку позашкільної освіти в США, котрий тривав протягом 1960–1990 рр., характеризується ростом популярності та збільшенням кількості позашкільних закладів, які стають партнером держави у протидії дитячій злочинності, відверненні дітей і молоді від девіантної поведінки, розвитку їх соціальної активності у позашкільний час.

У цей період американське позашкільля стає предметом дискусій та обговорень на різних рівнях. Прийняття у 1965 р. на федеральному рівні у Сполучених Штатах Америки Закону «Про початкову і середню освіту» (Elementary and Secondary Education Act (ESEA)) окреслило державну політику у сфері освіти, у тому числі позашкільної, її освітні, правові, соціальні, економічні та організаційні засади.

Вагомою подією цього періоду стало проведення Білим домом у 1969 р. Першої конференції з питань дітей і молоді (White House Conference on Child and Youth), яка спричинила широкі дискусії суспільства. Результатом обговорень і дискусій стало прийняття у 1971 р. Акта розвитку дитини (Child Development Act), що передбачав право на якісний догляд і освіту для всіх дітей та підтримку дошкільної, шкільної і позашкільної освіти.

Четвертий етап розвитку американського позашкільля розпочався на початку 90-х рр. ХХ ст. і тривав до 2008 р., коли Америка позиціонує себе як супердержава, приділяючи значну увагу позашкільній освіті.

У цей час здійснюється активна підтримка позашкільної освіти, що відображається у відкритті Громадських центрів навчання 21-го століття (англ. – 21st Century Community Learning Centers (21 CCLCs)) і відзначається значною підтримкою на рівні Президента США і Конгресу США.

З'ясовано, що п'ятий етап американського позашкільля, який розпочався у 2009 р. і триває по теперішній час характеризується інтенсивним розвитком позашкільної освіти як на федеральному рівні, так і на рівні штату й громади.

Особливістю цього етапу стала модернізація концептуальних засад позашкільної освіти з базового догляду і рекреації в забезпечення позитивного розвитку дитини, її соціальної поведінки та забезпечення міцного здоров'я, підвищення якості позашкільної освіти тощо.

Вагомого значення на цьому етапі набуває прийняття у 2015 р. у Сполучених Штатах Америки Закону «Кожен Студент Досягає Успіху» (Every Student Succeeds Act (ESSA)).

Враховуючи, що в сучасних умовах система позашкільної освіти України здійснює пошук нових шляхів подальшого розвитку, особливої уваги заслуговує вивчення і узагальнення організаційно-педагогічних засад розвитку американського позашкілля.

У другому розділі **«Сучасні організаційно-педагогічні засади позашкільної освіти у США»** визначено організаційно-педагогічні основи функціонування і розвитку позашкільної освіти, розкрито їх особливості.

З'ясовано, що до сучасних організаційно-педагогічних засад позашкільної освіти у Сполучених Штатах Америки належать нормативно-правові, структурно-організаційні, освітні, кадрово-педагогічні, фінансово-матеріальні складові забезпечення.

Першою складовою забезпечення позашкільної освіти у США є нормативно-правове, яке спрямоване на законодавче регулювання системи освіти, у тому числі позашкільної освіти, наявність необхідної законодавчої бази, нормативно-правових документів тощо.

Встановлено, що основою нормативно-правового забезпечення освіти, у тому числі позашкільної у Сполучених Штатах Америки є X поправка до Конституції США (The Tenth Amendment (Amendment X) (1791), Закон «Про початкову і середню освіту» (Elementary and Secondary Education Act (ESEA)) (1965), Закон «Про удосконалення американських шкіл» (Improving America's School Act (IASA)) (1994), Закон «Жодна Дитина Поза Увагою» (No Child Left Behind Act (NCLB)) (2001), Закон «Кожен Студент Досягає Успіху» (Every Student Succeeds Act (ESSA)) (2015) та інші закони, положення, акти, нормативно-правові документи, прийняті як на федеральному рівні, так і на рівні штатів.

Варто зазначити, що на федеральному рівні у США першим у 1965 р. був прийнятий Закон «Про початкову і середню освіту», який став основою освітньої законодавчої бази. Через 30 років, у 1994 р., було затверджено Закон «Про удосконалення американських шкіл», який у 2001 р. було замінено Законом «Жодна Дитина Поза Увагою», а зрештою, у 2015 р., прийнято Закон «Кожен Студент Досягає Успіху».

Важливими документами США, що розкривають основні положення щодо освіти, у тому числі позашкільної також є Стратегічні цілі Департаменту освіти в галузі початкової і середньої освіти (Strategic Goals: Elementary and Secondary Education) та Пріоритетні напрями роботи Департаменту освіти в галузі початкової і середньої освіти (FY14–15 Priority Goals, FY 2016-17 Priority Performance Goals).

Наступною складовою забезпечення організаційно-педагогічних засад позашкільної освіти у США є структурно-організаційне. Саме воно включає наявність відповідної структури, закладів освіти, організацій, інституцій, у яких забезпечується освіта поза школою.

Аналіз ситуації показує, що на сьогодні робота з дітьми в позашкільній освіті США здійснюється інституціями як державної, так і недержавної форми власності на трьох рівнях – федеральному, на рівні штатів, місцевому (шкільний округ, місцеві громади).

Виявлено, що на федеральному рівні основним органом, який відповідає за федеральну освітню політику у США є Департамент освіти Сполучених Штатів Америки (The United States Department of Education (ED, DoED)). Варто відмітити, що враховуючи децентралізацію у США, питання освіти в основному знаходиться у віданні штатів. Проте на сучасному етапі функції впливу федерального уряду у сфері освіти, у тому числі позашкільної, суттєво розширилися.

У процесі дослідження встановлено, що на цьому рівні на федеральну політику щодо роботи з дітьми і молоддю в позашкільній освіті також мають вплив такі організації і установи, як: Гарвардський проект дослідження родини (Harvard Family Research Project), Національний інститут позашкілля у центрах для жінок Веллеслі (National Institute on Out-of-School Time at the Wellesley Centers for Women (NIOST)), Асоціація політичних досліджень (Policy Studies Associates (PSA)), Центр Чопін Хол для дітей (Chopin Hall Center for Children (CHCC)), Освітні Смарт Системи Анненберг (Annenberg Smart Education Systems), Інститут Шкільної Реформи Анненберг (Annenberg Institute for School Reform), Центр досліджень Американського прогресу (Center for American Progress Research), Альянс позашкілля (Afterschool Alliance), Американська асоціація позашкілля (American Afterschool Association) та ін.

З'ясовано, що ці інституції для представників позашкільної освіти розробляють документи нормативного, концептуального та аналітичного змісту; готують рекомендації і ресурси організаціям, які працюють з дітьми і молоддю; проводять міждисциплінарні наукові дослідження; організовують різні заходи, конкурси, змагання; надають консультації; організовують акредитовану професійну підготовку педагогічних кадрів тощо.

Наступним у структурі є рівень штату, що передбачає реалізацію освітньої політики щодо роботи з дітьми і молоддю в позашкільній освіті, формування та здійснення освітніх завдань у конкретному штаті.

Рівень штату включає різноманітні заклади, установи, організації як державні, так і недержавні того чи іншого штату. Враховуючи, що США налічують 50 штатів з децентралізованою освітньою системою, їх мережа є достатньо широкою. Серед них: Управління регіональних програм догляду за дітьми (Office of Child Care Regional Program Managers), Освітня агенція штату (State educational agency (SEA)),

Роуд Айленд Альянс Позашкілля плюс (Rhode Island Afterschool Plus Alliance), Каліфорнійська мережа позашкілля (California Afterschool Network) та ін.

У процесі дослідження встановлено, що третім є місцевий рівень, який розташований в містах та невеликих містечках, до якого належить громада, шкільний округ (school district).

На цьому рівні діти безпосередньо здобувають позашкільну освіту в центрах дітей та молоді, позашкільних й шкільних клубах, музеях, парках та рекреаційних зонах, приватних навчальних закладах, неурядових організаціях тощо. Серед них: клуби для хлопців (Boys' Clubs), клуби для хлопців і дівчат (Boys & Girls Clubs), Християнський союз молодих людей (YMCA), Національна 4 ейч (National 4-H), Фьорст (Перший) (For Inspiration and Recognition of Science and Technology (FIRST)), Бінз енд Райс (Квасоля і Рис) (Beans and Rice) тощо. Слід відмітити, що на цьому рівні також задіяні місцеві агенції освіти (Local educational agency (LEA)).

Виявлено, що американська позашкільна освіта може бути структурованою (організованою) або неструктурованою (неорганізованою). Водночас саме структурована форма позашкільної освіти має найбільший ефект та найкраще задовольняє позашкільні освітні потреби дітей і молоді.

Третьою складовою забезпечення організаційно-педагогічних засад позашкільної освіти у США є освітнє, яке включає ціль і реалізується через відповідний зміст освіти, форми, методи, засоби.

У сучасних умовах основною ціллю позашкільної освіти у США є виховання дітей і молоді, підвищення рівня їх освіти, суспільної мотивації, забезпечення міцного здоров'я, підтримка учнів і родин, відвернення від девіантної поведінки у позашкільний час.

Виявлено, що сучасний зміст позашкільної освіти у США базується на комплементарному підході (complementary approach) і поділяється на три групи:

громадянська освіта (civic education) / молодіжний розвиток (youth development programs);

покращення академічної успішності і розвиток (academic and enrichment programs) / додаткові освітні послуги (supplementary educational services);

догляд за дітьми шкільного віку (school age care).

Зміст американської позашкільної освіти реалізується в основному через позашкільні програми (ASP), які є досить гнучкими, мобільними, демократичними, орієнтованими на результат. При цьому програми часто змінюються відповідно до пріоритетів громади, їх цілей, підходів тощо. Джерелом нових програм є здебільшого громадські організації, педагоги чи адміністрація програм, самі діти, персонал та ін.

Як показують результати дослідження, у сучасному американському позашкіллі широко використовуються такі методики, як: навчання через

служіння (Learning through Service); пов'язане навчання (Linked Learning Approach); модель подовженого навчання (Extended-day Learning Model); кооперативне навчання (Cooperative Peer learning); модель молодіжного розвитку «листок конюшини» (The Clover Model of Youth Development) тощо.

Четвертою складовою забезпечення організаційно-педагогічних засад позашкільної освіти США є кадрово-педагогічне, яке передбачає наявність педагогічних працівників відповідної кваліфікації.

У США розповсюдженою є практика роботи у системі позашкільної освіти таких співробітників, як: професійного педагога, парапрофесіонала, кваліфікованого наставника, ментора, молодіжного працівника, волонтера, вихователя, студента коледжу та ін.

З'ясовано, що наступною важливою, п'ятою, складовою забезпечення організаційно-педагогічних засад позашкільної освіти США є фінансово-матеріальне. Воно включає наявність необхідних для діяльності коштів та матеріально-технічної бази з федерального рівня, рівня штату, громади, приватного сектору, громадських організацій тощо.

Таким чином, враховуючи позитивний досвід і значні напрацювання Сполучених Штатів Америки щодо організаційно-педагогічних засад функціонування і розвитку позашкільної освіти, актуальним постає питання розробки рекомендацій для позашкільної освіти України.

У третьому розділі **«Перспективи використання досвіду США у розвитку позашкільної освіти України»** представлено основні положення громадянського виховання як важливого напрямку позашкільної освіти, визначено і розроблено рекомендації щодо перспектив використання досвіду США у системі позашкільної освіти України.

Установлено, що громадянське виховання є одним з пріоритетних напрямів позашкільної освіти у США. Воно має давні історичні корені та його значення обумовлено тим, що саме позашкільні програми (ASP), організована діяльність та заходи в позашкільних закладах є ефективним засобом формування здатностей і компетентностей, необхідних для життя. Адже така практична діяльність дітей і молоді є більш гнучкою, реалізується у місцевій громаді та викликає інтерес у молодих людей.

Громадянське виховання в позашкільній освіті США обґрунтовується як системний об'єкт у змістовому і в процесуальному його аспектах, що має на меті формування національних, загальнолюдських цінностей, громадської активності, компетентностей, необхідних особистості у XXI столітті.

Серед них інтеграція знань, навичок і цінностей в дії; здатності критичного мислення; навички досягнення компромісу і взаємоповаги; вирішення громадських проблем за участю різних сторін; орієнтація в політичних системах і процесах.

Розробляючи рекомендації щодо перспектив використання досвіду США у системі позашкільної освіти України, слід відмітити їх акцент на нормативно-правовому, структурно-організаційному, освітньому, кадрово-педагогічному і фінансово-матеріальному забезпеченні.

З'ясовано, що важливим у нормативно-правовому забезпеченні позашкільної освіти в Україні є розробка сучасної концепції як документа, що розкриває загальний погляд, ідею, основні положення позашкільля. Також необхідним постає нормативно-правова підтримка місцевих інновацій, розробка і впровадження стандартів позашкільної освіти, підготовки майбутніх педагогів позашкільних навчальних закладів тощо.

Наступною рекомендацією щодо перспектив використання досвіду США для розвитку системи позашкільної освіти України є удосконалення структурно-організаційного забезпечення. Так, необхідним у позашкільній освіті постає розвиток партнерств та співпраці між усіма стейкхолдерами (держава, громадські організації, приватний сектор, управлінці, педагоги, батьки, учні та ін.); посилення державної підтримки позашкільної освіти; розширення мережі позашкільних закладів; налагодження формалізованих структур комунікацій, мультирівневих відносин місцевого лідерства тощо.

Доцільною є і ґрунтовніша підтримка інновацій в галузі позашкільної освіти, в тому числі місцевих. Адже саме місцеві інновації, як було зазначено, ґрунтуються на місцевих умовах, потребах і ресурсах, а в перспективі могли б поширюватися на інші регіони України, як це відбувається у США.

Вагомого значення набуває і вдосконалення міжнародної діяльності у сфері позашкільної освіти, зміцнення взаємовигідного співробітництва з навчальними закладами іноземних держав, міжнародними організаціями, фондами тощо.

Встановлено, що великого значення серед перспектив використання досвіду США у системі позашкільної освіти України набуває освітнє забезпечення. Зокрема формування сучасних цілей позашкільної освіти, розробка і впровадження ефективних методик і успішних практик позашкільної освіти, забезпечення комплементарного підходу, всебічного, гармонійного розвитку дітей і молоді в позашкільній освіті, виховання громадянськості, рання профорієнтація, підготовка до вступу у вищі навчальні заклади тощо.

Особливою рекомендацією для України у використанні досвіду США є професійна підготовка висококваліфікованих кадрів, введення нових професій «вихователь-ментор» (англ. – mentor), «молодіжний працівник» (англ. – youth worker), запровадження системного підвищення кваліфікації і перепідготовки педагогічних кадрів у сфері позашкільної освіти.

Корисним і перспективним може стати використання в Україні досвіду США щодо фінансово-матеріального забезпечення позашкільної галузі.

Серед них різні шляхи і методи фінансування державою, приватним сектором, благодійними організаціями позашкільних навчальних закладів, залучення додаткових джерел, не заборонених законодавством.

Варто відмітити, що врахування вищезазначених рекомендацій з розвитку позашкільля в Україні відкриває перспективи для модернізації системи позашкільної освіти щодо формування громадянина XXI століття, розширення міжнародного співробітництва, що у свою чергу, сприятиме успішному розвитку цієї галузі, забезпеченню доступності та підвищенню якості позашкільної освіти.

Виконана науково-дослідна робота щодо розвитку позашкільної освіти у Сполучених Штатах Америки дозволила зробити відповідні висновки.

ВИСНОВКИ

1. Аналіз теоретичних положень та практики розвитку позашкільної освіти у Сполучених Штатах Америки показав актуальність і вагомість цієї проблематики. Розвиток позашкільної освіти – перспективний і важливим напрям у рамках реформування освітнього простору.

Встановлено, що основними поняттями і термінами, які використовуються у США є «позашкільна освіта» (after-school education); «позашкільна програма» (after-school program (ASP)); «освіта поза школою», «освіта поза шкільним часом» (out-of-school time (OST)).

Узагальнення різних теоретичних підходів і практики показало, що позашкільна освіта у Сполучених Штатах Америки – це освітня діяльність, спрямована на виховання дітей і молоді, підвищення рівня їх освіти та суспільної мотивації, забезпечення міцного здоров'я, відвернення від девіантної поведінки у позашкільний час.

2. Охарактеризовано історико-педагогічний генезис функціонування і розвитку позашкільної освіти у США та виокремлено основні етапи та періоди:

I етап (1850–1920 рр.) – виникнення у США перших позашкільних закладів – клубів для хлопців (Boys' Club).

II етап (1921–1959 рр.) – розбудова і розширення мережі позашкільних закладів США, удосконалення програм позашкільної освіти, залучення дівчат у позашкільну діяльність, поява дитячих організацій та клубів.

III етап (1960–1990 рр.) – розвиток законодавчого забезпечення позашкільної освіти, прийняття Закону «Про початкову і середню освіту» (Elementary and Secondary Education Act (ESEA)), проведення Першої конференції з питань дітей і молоді (White House Conference on Child and Youth), ініційованої Білим домом, затвердження Акта розвитку дитини (Child Development Act).

IV етап (1991–2008 рр.) – фінансова допомога і підтримка державою позашкільної освіти, активізація діяльності Громадських центрів навчання 21-го століття (21st Century Community Learning Centers (21 CCLCs)).

V етап (2009 р. – по теперішній час) – зростання активності та розвиток системи позашкільної освіти, мережі позашкільних закладів, місцевих позашкільних ініціатив як на рівні штату, так і між штатами, прийняття Закону «Кожен Студент Досягає Успіху» (Every Student Succeeds Act (ESSA)).

3. Розкрито сучасні організаційно-педагогічні засади позашкільної освіти у США за такими складовими забезпечення: нормативно-правове, структурно-організаційне, освітнє, кадрово-педагогічне, фінансово-матеріальне.

Встановлено, що основними організаційно-педагогічними засадами позашкільної освіти у США є: наявність нормативно-правової бази позашкільної освіти як на федеральному рівні, так і рівні штату; розширення функцій федерального уряду для забезпечення дотримання федеральної освітньої політики; широке партнерство з громадою, державою, неурядовими організаціями тощо; комплементарний підхід, поєднання навчання, виховання, розвитку і соціалізації дітей і молоді в позашкільній освіті; впровадження інноваційних моделей, пілотних проєктів; розвиток і застосування інструментарію для перевірки ефективності і якості позашкільних програм, їх зв'язку з результатами.

4. Розроблено рекомендації щодо розвитку системи позашкільної освіти в Україні на основі досвіду та кращих практик в США.

Встановлено, що перспективами використання досвіду США для розвитку системи позашкільної освіти України є:

розвиток у позашкільній освіті партнерств та співпраці між державою, громадськими організаціями, приватним сектором та іншими стейкхолдерами (управлінці, педагоги, батьки, учні та ін.); посилення державної підтримки позашкільної освіти; розширення мережі позашкільних закладів;

впровадження комплементарного підходу, забезпечення доступності та підвищення якості позашкільної освіти;

розробка і впровадження нових стандартів позашкільної освіти, удосконалення навчально-виховного процесу у позашкільних навчальних закладах на основі сучасних методик навчання;

використання зарубіжного досвіду; розвиток громадянського виховання як важливого напрямку позашкільної освіти;

удосконалення системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників позашкільних навчальних закладів;

покращення фінансового та модернізація матеріально-технічного забезпечення позашкільної освіти.

Разом з тим, це дослідження не претендує на вичерпне висвітлення всіх питань. Подальшої теоретико-методичної розробки потребує детальне дослідження питань громадянського виховання як важливого напрямку позашкільної освіти у США, підготовки педагогічних кадрів до роботи у позашкільній галузі, вивчення американського досвіду співпраці позашкільних закладів з громадськими організаціям і приватним сектором тощо.

ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ВІДОБРАЖЕНО У ТАКИХ ПУБЛІКАЦІЯХ

Статті у наукових фахових виданнях

1. Єгорова О. І. Позашкільна освіта у США: особливості сучасних позашкільних програм / О. І. Єгорова // Наукові записки НПУ ім. М. П. Драгоманова : зб. наук. ст. – К. : НПУ, 2011. – Вип. ХСІІІ (93). – С. 283–289. – (Серія «Педагогічні та історичні науки»).

2. Єгорова О. І. Сучасна практика позашкільної освіти Сполучених Штатів Америки / О. І. Єгорова // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія № 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. – Вип. 37 : зб. наук. ст. / за наук. ред. О. В. Биковської, Л. Л. Макаренка. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2012. – С. 254–259.

3. Єгорова О. І. Розвиток позашкільної освіти у США / О. І. Єгорова // Наукові записки НПУ ім. М. П. Драгоманова : зб. наук. ст. – К. : НПУ, 2011. – Вип. ХСV (95). – С. 279–286. – (Серія «Педагогічні та історичні науки»).

4. Єгорова О. І. Система освіти у США / О. І. Єгорова // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія № 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. – Вип. 41 : зб. наук. ст. / за ред. проф. В. П. Сергієнка. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2013. – С. 190–194.

5. Єгорова О. І. Аналіз законодавчого забезпечення позашкільної освіти у США / О. І. Єгорова // Наукові записки НПУ ім. М. П. Драгоманова : зб. наук. ст. – К. : НПУ, 2015. – Вип. СХХVІІІ (128) – С. 261–267. – (Серія «Педагогічні науки»).

Статті у зарубіжних виданнях

6. Iegorova O. Historical and Pedagogical Overview of Non-formal Education in the USA / O. Iegorova // Debata Edukacyjna : Czasopismo naukowe Instytutu Nauk o Wychowaniu Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie wydawane w formie rocznika. – Kraków : Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie, 2014. – Rocznik nr 7. – P. 43–54.

7. Егорова А. И. Развитие внешкольного образования в США / А. И. Егорова // Образование в интеграции: мат-лы Международной науч.-прак. конф. «Трансформация в образовании : диалектика традиций и инноваций». – Казахстан, Астана : ОК «Детский сад – школа – гимназия № 47», 2016. – С. 160–175.

Матеріали і тези науково-практичних конференцій

8. Iegorova O. The Non-Formal Education in the USA : Historical and Pedagogical Overview / O. Iegorova // Освіта для сучасності = Edukacja dla współczesności : зб. наук. пр. : у 2 т. / М-во освіти і науки України, НАПН України, НПУ імені М. П. Драгоманова та ін. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. – Т. 2. – С. 469–478.

АНОТАЦІЇ

Єгорова О. І. Розвиток позашкільної освіти у Сполучених Штатах Америки. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки. – Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – Київ, 2016.

Дисертація присвячена питанню розвитку позашкільної освіти у Сполучених Штатах Америки. Здійснено аналіз теоретичних основ розвитку позашкільної освіти у Сполучених Штатах Америки та охарактеризовано історико-педагогічний генезис функціонування і розвитку американської позашкільної освіти.

Встановлено, що позашкільна освіта у США є освітня діяльність, спрямована на виховання дітей і молоді, підвищення рівня їх освіти та суспільної мотивації, забезпечення міцного здоров'я, відвернення від девіантної поведінки у позашкільний час.

Розкрито сучасні організаційно-педагогічні засади позашкільної освіти у США за нормативно-правовим, структурно-організаційним, освітнім, кадрово-педагогічним та фінансово-матеріальним складовими забезпечення.

На основі досвіду та кращих практик позашкільної освіти у Сполучених Штатах Америки розроблено рекомендації щодо розвитку системи позашкільної освіти, діяльності позашкільних навчальних закладів в Україні.

Ключові слова: позашкільна освіта, розвиток позашкільної галузі, США, позашкільна програма.

Егорова А. И. Развитие внешкольного образования в США –
Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.01 – общая педагогика и история педагогики. – Национальный педагогический университет имени М. П. Драгоманова. – Киев, 2016.

Диссертация посвящена вопросу развития внешкольного образования в Соединенных Штатах Америки. Проведен анализ теоретических основ развития внешкольного образования в Соединенных Штатах Америки, охарактеризовано историко-педагогический генезис функционирования и развития американского внешкольного образования, раскрыты современные организационно-педагогические основы внешкольного образования в США.

Анализ теоретических положений и практики развития внешкольного образования в Соединенных Штатах Америки показал актуальность и значимость данной проблематики.

Установлено, что основными понятиями и терминами, которые используются в США, являются «внешкольное образование» (after-school education), «внешкольная программа» (after-school program (ASP)), «образование вне школы», «образование вне школьного времени» (out-of-school time (OST)).

Дан историко-педагогический генезис функционирования и развития внешкольного образования в США и выделены его основные этапы и периоды:

I этап (1850–1920 гг.) – возникновение первых внешкольных учреждений – клубов для мальчиков (Boys' Club).

II этап (1921–1959 гг.) – развитие и расширение сети внешкольных учреждений, совершенствование программ внешкольного образования, привлечение девочек во внешкольную деятельность, появление детских организаций и клубов.

III этап (1960–1990 гг.) – развитие законодательного обеспечения внешкольного образования, принятие Закона «Об начальном и среднем образовании» (Elementary and Secondary Education Act (ESEA)), проведение Первой конференции по вопросам детей и молодежи (White House Conference on Child and Youth), инициированной Белым домом, утверждение Акта развития ребенка (Child Development Act).

IV этап (1991–2008 гг.) – финансовая помощь и поддержка государством внешкольного образования, активизация деятельности Общественных центров обучения 21-го века (21st Century Community Learning Centers (21 CCLCs)).

V этап (2009 г. – по настоящее время) – рост активности и развитие системы внешкольного образования, сети внешкольных учреждений, местных внешкольных инициатив как на уровне штата, так и между штатами, утверждение Закона «Каждый Студент Достигает Успеха» (Every Student Succeeds Act (ESSA)).

Раскрыты современные организационно-педагогические основы внешкольного образования в США по следующим составляющим обеспечения: нормативно-правовому, структурно-организационному, образовательному, кадрово-педагогическому, финансово-материальному.

Установлено, что ключевыми организационно-педагогическими основами внешкольного образования в США является: наличие нормативно-правовой базы внешкольного образования как на федеральном уровне, так и уровне штата; расширение функций федерального правительства для обеспечения соблюдения федеральной образовательной политики; широкое партнерство с обществом, государством, неправительственными организациями и т. п.; комплементарный подход, сочетание обучения, воспитания, развития и социализации детей и молодежи во внешкольном образовании; внедрение инновационных моделей, пилотных проектов; развитие и применение инструментария для проверки эффективности и качества внешкольных программ, их связи с результатами.

На основе опыта и лучших практик внешкольного образования в Соединенных Штатах Америки разработаны рекомендации по развитию системы внешкольного образования, деятельности внешкольных учебных учреждений в Украине.

Установлено, что перспективами использования опыта США для развития системы внешкольного образования Украины является: развитие во внешкольном образовании партнерств и сотрудничества между государством, общественными организациями, частным сектором и другими стейкхолдерами (управленцы, педагоги, родители, учащиеся и др.); усиление государственной поддержки внешкольного образования; расширение сети внешкольных учреждений; внедрение комплементарного подхода, обеспечения доступности и повышения качества внешкольного образования; разработка и внедрение новых стандартов внешкольного образования; совершенствование учебно-воспитательного процесса во внешкольных учебных учреждениях на основании современных методик обучения; использование зарубежного опыта; развитие гражданского воспитания как важного направления внешкольного образования; совершенствование системы подготовки, переподготовки и повышения квалификации работников внешкольных учебных учреждений; улучшение финансового и модернизация материально-технического обеспечения внешкольного образования.

Вместе с тем, данное исследование не претендует на исчерпывающее освещение всех вопросов внешкольного образования в США.

Ключевые слова: внешкольное образование, развитие внешкольной сферы, США, внешкольная программа.

Yegorova O. I. The Development of After-School Education in the United States of America. – Manuscript.

The thesis for the scientific degree of Candidate of Pedagogical Sciences, specialty 13.00.01 – General Pedagogics and History of Pedagogics. – National Pedagogical M. P. Dragomanov University. – Kyiv, 2016.

The thesis is devoted to the issue of after-school education development in the USA. The analysis of theoretical foundations of after-school education in the United States of America and historical and pedagogical genesis of functioning and development of the US after-school education has been provided.

The organizational and pedagogical conditions of children development in the after-school education according to the components such as: regulatory, organizational, pedagogical, staff policy and financial were described.

Based on the experiences and best practices in after-school education of United States of America, recommendations for development of the system of after-school education and after-school activities in Ukraine were developed.

Keywords: after-school education, United States of America, development of after-school education, after-school programs.